

РОЛЬ ВСЕСВІТНЬОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ У ФОРМУВАННІ ГЛОБАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Парфіненко Анатолій Юрійович,
завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
кандидат історичних наук, доцент
parfinenko@karazin.ua

Транснаціоналізація туристичних потоків та туристичного бізнесу дозволяє віднести туризм до важливого вектору глобальної політики, який щільно інтегрований у макроекономічний розвиток, модернізаційні процеси, систему міжнародних відносин та політичну глобалізацію, пов'язаний із конфліктами та ризиками нестабільності. У 2018 р. глобальна мережа туристичних потоків оцінювалася в 1,4 млрд. міжнародних прибуттів та 1,7 трлн. дол. валютних надходжень. Ключову роль у формуванні основних напрямків глобальної туристичної політики майже півстоліття відіграє Всесвітня туристична організація (далі – ЮНВТО). Дослідження особливостей взаємодії туризму зі світовими політичними, економічними, соціальними та культурними процесами, представлене у документах даної міжнародної організації, заслуговує на всебічну увагу.

ЮНВТО є спеціалізованою установою ООН, яка відповідає за сталий, відповідальний й загальнодоступний туризм і вирішення на багатосторонній основі пов'язаних з туризмом глобальних проблем сучасності. Згідно уставу, основною метою діяльності організації є сприяння розвитку туризму для забезпечення внеску в економічний розвиток, міжнародне взаєморозуміння, мир, процвітання, загальну повагу й дотримання прав людини і основних свобод для усіх людей незалежно від раси, полу, мови та релігії. Саме ЮНВТО виступає в якості «глобального форуму в галузі туристичної політики й практичного джерела туристичного ноу-хау». Як провідна міжнародна й єдина міжурядова організацій у даній галузі, ЮНВТО просуває туризм в якості рушійної сили економічного росту, всебічного розвитку та екологічної сталості. Вона підтримує просування політики, практики й знань в галузі туризму у

всьому світі через дослідження ринку, просування конкурентоспроможних туристичних політик й інструментів розвитку туризму, туристичну освіту. Організація здійснює найбільш повні статистичні дослідження туризму, які щороку оприлюднюються у Всесвітньому барометрі ЮНВТО. До її складу входять 156 країн, 6 територій, 2 постійних спостерігача та понад 400 членських організацій, серед яких приватний сектор, освітні установи, торгівельні організації, міські органи влади з туризму та ін. Україна є повноправним членом ЮНВТО з 1997 р.

Історія створення ЮНВТО відображає процес поступової інтернаціоналізації туристичних цінностей у XX ст. та надання туризму глобально-політичної ваги як інструменту просування миру й взаєморозуміння, соціальної єдності суспільства. Так, під час відкриття у Гаазі у 1925 р. Міжнародного конгресу офіційних асоціацій пропаганди туризму ліберальний нідерландський економіст і політик, професор Віллем Треуб на правах приймаючої сторони закликав до заохочення подорожей для кращого знайомства між народами, для їх співробітництва у досягненні усіма бажаного миру між людьми, які щойно пережили тривалу й смертоносну Першу світову війну [1, р. 17]. Прагнення використати економічний потенціал туризму для відновлення зруйнованої Другою світовою війною інфраструктури Європи чітко відобразилося у діяльності Міжнародного союзу офіційних туристичних організацій (МСОТО). Ця установа була створена у 1947 р. як неурядова міжнародна організація, яка об'єднувала офіційні національні туристичні представництва з понад ста країн світу. Серед цілей організації був не тільки розвиток туризму в цілому, а й використання його як компонента торгівлі й стратегії економічного розвитку для країн, що розвиваються. Організація мала консультативний статус першої категорії при Економічній та Соціальній раді ООН. У 1975 р. МСОТО був перейменований на Всесвітню туристичну організацію, перша сесія якої відбулася у 1975 р. у Мадриді. У 2003 р. ця міжурядова організація стала спеціалізованою установою ООН.

ЮНВТО складається з п'яти основних органів, які здійснюють управління фінансовою та адміністративною діяльністю: Генеральна Асамблея, Виконавча Рада, Регіональні комісії, Комітети та Секретаріат. Генеральна Асамблея збирається кожні 2 роки для затвердження бюджету і програм, обговорення тем, які мають життєво важливе значення для розвитку туризму. Виконавча рада є керівним органом, відповідальним за виконання основних напрямків діяльності та дотримання бюджету. Вона збирається не рідше двох разів на рік і складається з членів, що обираються Генеральною Асамблеєю. Має шість регіональних комісій, які засідають не менше одного разу на рік. Визначенням змісту та управління основними програмами опікуються спеціальні комітети: Комітет з програм та бюджету, Всесвітній комітет з етики туризму, Комітет з ринку та конкурентоспроможності, Комітет з допоміжного рахунку статистики туризму, Комітет зі сталого розвитку туризму, Комітет з розгляду заявок на членство у філіях. Секретаріат очолюється Генеральним секретарем і відповідає за реалізацію програм роботи ЮНВТО і забезпечення потреб її членів. Основні завдання діяльності ЮНВТО включають:

1. Забезпечення співробітництва в ім'я розвитку, що передбачає розширення та поглиблення взаємодії в галузі туризму в цілях розвитку країн і регіонів світу.
2. Розвиток гуманітарних ресурсів, що забезпечується завдяки вдосконаленню якості освіти і професійної підготовки кадрів туристичної галузі.
3. Збереження навколишнього середовища і планування, що включає розробку заходів із захисту й раціонального використання навколишнього середовища.
4. Якість туристичного розвитку – підвищення якості туристичного обслуговування й забезпечення безпеки туристів та туристичних послуг.
5. Статистика й маркетингові дослідження – аналіз міжнародного та галузевих туристичних ринків, збір, аналіз та систематизація статистичних даних, прогнозування основних туристичних трендів.

6. Комунікація та нормативно-правове забезпечення – забезпечення зв'язків між країнами та регіонами, розробка стандартів та нормативних документів та ін.

Основи міжнародної туристичної політики закладені у резолюції Римської конференції ООН з міжнародного туризму та подорожей (1963), Манільській декларації зі світового туризму (1980), документі Акапулько Всесвітньої наради з туризму (1982), Хартії туризму та Кодексі туриста (1985), Гаагській декларації з туризму (1989), Осакській декларації з туризму (1994), Манільській декларації з соціального впливу туризму (1997) та ін. міжнародно-правових актах.

Парадигмальною основою глобальної туристичної політики організації сьогодні виступають затверджені Генасамблеєю ООН у 2015 р. Цілі в галузі сталого розвитку (ЦСР) на період 2016-2030 рр. [2] Нині робота ЮНВТО зосередження на перетворенні туризму на один з драйверів для реалізації (ЦСР) [3]. За кожним з 17 пріоритетів ЦСР ЮНВТО визначило заходи соціального, екологічного та економічного характеру, спрямовані на дбайливе використання природних ресурсів, забезпечення соціальної стабільності, культурної рівноваги, побудову миролюбного та відкрито суспільства.

Список використаних джерел:

1. Wintersteiner W., Wohlmuther C. Tourism and Peace – an Emerging Field of Action and Research. In Wohlmuther, C. & Wintersteiner, W. (eds.) (2014). *International Handbook on Tourism and Peace*. Klagenfurt: Drava
2. Transforming Our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development [Resolution Adopted by the General Assembly on 25.09.2015]. A/RES/70/1. UN, New York, 2015. 44 p. Available from: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=R . [Accessed 28 September 2019].
3. Tourism and the Sustainable Development Goals – Journey to 2030. Highlights. Available from: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419340> [Accessed 28 September 2019].